

velser og de noget primitive analyser blev suppleret/erstattet med blot de mest simple elementer af spilteori samt oplagte teorier om det oligopolistiske markedes struktur. Som diskussionsoplæg med henblik på et bredt publikum er bogen næppe velegnet, da den er tung – grænsende til det kedelige. Heldigvis har man som dansker den fornøjelse at kunne glæde sig over pudsigheder i det skrevne norske sprog.

Karen Marie Pagh Nielsen

Hans Besters, *Neue Wirtschaftspolitik durch Angebotslenkung*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1982, 248 s., 49,00 DM.

Denne monografi med undertitlen "Offene Fragen überbetrieblicher Investitionsplanung und voruasschauender Strukturpolitik" har efterladt anmelderen med to modsatrettede følelser. Den ene er positiv overraskelse, den anden irritation.

Som over- og undertitlen nok antyder, er bogen først og fremmest en gennemgang og kritik af den brede vifte af socialdemokratiske og socialistiske forslag om forskellige former for investeringsstyring. Gennemgangen er meget bundet til debatten og forholdene i BRD; men heldigvis er argumentationen og vurderingerne holdt i generel form. Det positivt overraskende ved bogen består i den systematiske og som regel også argumenterende måde, hvorpå forslagene om investeringsstyring problematiseres og kritiseres. Her bliver der ikke lagt fingre imellem: Forslagene afvises, fordi de hverken kan løse de problemer, der opstår i en markedsstyret økonomi eller kan sættes igennem uden at medføre nye (underforstået: større) problemer.

Langt hen finder jeg problematiseringen af forslagene om investeringsstyring rimelig og tankevækkende. Selve konklusionen er det imidlertid næsten kun muligt at forholde sig politisk til: Enten er man enig eller uenig – og det vil stort set afhænge af holdningen til bogens overordnede præmis og anvendelsen heraf i fremstillingen. Præmissen er valget af markedsøkonomien som referencegrundlag, og vel at mærke en markedsøkonomi, der fungerer næsten som i de økonomiske lærebøger. Det er årsagen til følelsen af irritation.

Der kan uden tvivl siges meget godt om en velfungerende markedsøkonomi. Men den næsten totale abstraktion fra alle de forhold, der virker ind på markedsøkonomien og netop fjerner den fra lærebøgernes verden, gør det vanskeligt at følge bogens konklusioner. Den kommer ganske enkelt for let om ved sine 'løsninger' på forskellige landes meget varierende forudsætninger og muligheder for at gennemføre økonomiske strukturændringer ved blot at anbefale (politiske) korrektioner ved hjælp af "interpersonellen Finanzhilfen im Sinne *Offener Transfers*" (s. 234).

Det skal endelig nævnes, at bogens erklærede forsøg på ikke at skabe grundlag for anklager om ideologisering (s. 12) ikke bliver indfriet. Opstillingen af en "pluralistisk" over for en "monistisk" samfundsforståelse (s. 218-19) går efter min

velser og de noget primitive analyser blev suppleret/erstattet med blot de mest simple elementer af spilteori samt oplagte teorier om det oligopolistiske markedes struktur. Som diskussionsoplæg med henblik på et bredt publikum er bogen næppe velegnet, da den er tung – grænsende til det kedelige. Heldigvis har man som dansker den fornøjelse at kunne glæde sig over pudsigheder i det skrevne norske sprog.

Karen Marie Pagh Nielsen

Hans Besters, *Neue Wirtschaftspolitik durch Angebotslenkung*, Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1982, 248 s., 49,00 DM.

Denne monografi med undertitlen "Offene Fragen überbetrieblicher Investitionsplanung und voruasschauender Strukturpolitik" har efterladt anmelderen med to modsatrettede følelser. Den ene er positiv overraskelse, den anden irritation.

Som over- og undertitlen nok antyder, er bogen først og fremmest en gennemgang og kritik af den brede vifte af socialdemokratiske og socialistiske forslag om forskellige former for investeringsstyring. Gennemgangen er meget bundet til debatten og forholdene i BRD; men heldigvis er argumentationen og vurderingerne holdt i generel form. Det positivt overraskende ved bogen består i den systematiske og som regel også argumenterende måde, hvorpå forslagene om investeringsstyring problematiseres og kritiseres. Her bliver der ikke lagt fingre imellem: Forslagene afvises, fordi de hverken kan løse de problemer, der opstår i en markedsstyret økonomi eller kan sættes igennem uden at medføre nye (underforstået: større) problemer.

Langt hen finder jeg problematiseringen af forslagene om investeringsstyring rimelig og tankevækkende. Selve konklusionen er det imidlertid næsten kun muligt at forholde sig politisk til: Enten er man enig eller uenig – og det vil stort set afhænge af holdningen til bogens overordnede præmis og anvendelsen heraf i fremstillingen. Præmissen er valget af markedsøkonomien som referencegrundlag, og vel at mærke en markedsøkonomi, der fungerer næsten som i de økonomiske lærebøger. Det er årsagen til følelsen af irritation.

Der kan uden tvivl siges meget godt om en velfungerende markedsøkonomi. Men den næsten totale abstraktion fra alle de forhold, der virker ind på markedsøkonomien og netop fjerner den fra lærebøgernes verden, gør det vanskeligt at følge bogens konklusioner. Den kommer ganske enkelt for let om ved sine 'løsninger' på forskellige landes meget varierende forudsætninger og muligheder for at gennemføre økonomiske strukturændringer ved blot at anbefale (politiske) korrektioner ved hjælp af "interpersonellen Finanzhilfen im Sinne *Offener Transfers*" (s. 234).

Det skal endelig nævnes, at bogens erklærede forsøg på ikke at skabe grundlag for anklager om ideologisering (s. 12) ikke bliver indfriet. Opstillingen af en "pluralistisk" over for en "monistisk" samfundsforståelse (s. 218-19) går efter min

mening alt for langt i henseende til plat reduktionisme i forhold til ellers relevante problemstillinger.

Konklusion: Læs bogen for dens problematisering af de 'rationelle planlægnings- og styringsideer' og spring den deciderede nyliberalistiske eksercits over. Indholdsfortegnelsen er heldigvis så detaljeret at det stort set kan lade sig gøre.

Niels Chr. Sidenius

Per Egil Hegge, *USAs utenrikspolitikk. Makt og moral*, Oslo: Universitetsforlaget, 1984, 107 s., 84,00 Nkr.

Der er tale om en kort og populær oversigt over nogle af de vigtigste problemer i USAs udenrigspolitik i efterkrigstiden, med hovedvægten på de seneste år. Bogen behandler forholdet til Sovjetunionen, til Latinamerika, Kina, Vesteuropa og Mellemøsten. Endvidere er der et kapitel om den amerikanske atomstrategi og om forholdet til FN. Hvad man især savner er en diskussion af den udenrigsøkonomiske politik.

Det tema der anslås i undertitlen – forholdet mellem magt og moral, fastholdes kun i det første kapitel. De følgende kapitler diskuterer især de forskellige realpolitiske forudsætninger for den amerikanske politik, men inddrager dog også andre forhold af ideologisk og indrepolitisk karakter, der spiller ind på den amerikanske politikudformning. Med fremdragningen af de mere nøgterne interesser og begrundelser for den førte politik lykkes det at vise, at der er en slags mening i galskaben, også bag Reagans "megafondiplomati" – en betegnelse bogen citerer Lord Carrington for. Men der er ikke tale om nogen systematisk eller analytisk dybtgående behandling af emnet. Noget nyt byder bogen heller ikke på, hverken i form af nye informationer eller nye synsvinkler.

Bogens fortjeneste vil nok først og fremmest være, at den i forhold til en bredere offentlighed kan tjene som en letlæst introduktion til sider af amerikansk udenrigspolitik.

Morten Ougaard

Per Hull Kristensen, *Horisonernes krise*, Roskilde: Forlaget Samfundsøkonomi og planlægning, 1984, 99 s., 75,00 kr.

Bogen er et essay, hvor den aktuelle samfundsmæssige situation ses som en dybtgående krise. Per Hull Kristensen deler de samfundsmæssige processer (og teorierne herom) op på 8 niveauer: 1) Markedsprocesser, 2) akkumulationsprocessen, 3) den teknologiske rationaliserings proces, 4) teknologisk forandring, 5) videnskabelig udvikling, 6) institutionelle forandringer, 7) identitetssikrende fortolkningssystemer og 8) "kosmisk økologi".